

52602330 : สาขาวิชาการประกอบการ

คำสำคัญ : ทรัพยากรป่าชายเลน/ สถานการณ์ทรัพยากรป่าชายเลน

วิทวัส หาญวานิช : ชุมชนกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน กรณีศึกษาชุมชนบ้าน
แสมชาย ตำบลบางครก อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.สุวรรณยา
ธรรมอภิพล. 120 หน้า.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชนิด รูปแบบ และระดับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร
ป่าชายเลน และศึกษาสถานการณ์ป่าชายเลนและทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนบ้านแสมชาย ตำบลบางครก
อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ดำเนินการศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่
เป็นกลุ่มผู้นำอย่างเป็นทางการและกลุ่มผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 10 คน การใช้แบบสอบถามจากกลุ่ม
ตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัวในชุมชนบ้านแสมชาย จำนวน 181 ชุด และการสังเกตโดยผู้วิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านแสมชายตั้งอยู่ในตำบลบางครก อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่าน และเป็นจุดที่แม่น้ำเพชรบุรีแยกเป็น 2 สาย สายหนึ่ง
ไหลออกที่ปากอ่าวบ้านแหลม และอีกสายหนึ่งไหลออกที่ปากอ่าวบางตะบูนลงสู่อ่าวไทย จึงทำให้เกิดเป็น
ระบบนิเวศน้ำกร่อย โดยอิทธิพลของกระแสน้ำที่พัดเอาเลน โคลนมาทับถม มีธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ
ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ทำให้ลักษณะของพื้นที่มีความโดดเด่น และแตกต่างจากพื้นที่ป่าชายเลนแห่งอื่น
ก่อให้เกิดทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญของชุมชนบ้านแสมชาย ได้แก่ ทรัพยากรป่าชายเลน ซึ่งชาวบ้าน
ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลนในการดำรงชีวิต โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนเพื่อ
เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาธรรมชาติ รองลงมาคือการทำไม้พื้น เสาถ่าน และการทำเป็นวัสดุซ่อมแซม
ปรับปรุง ก่อสร้างบ้านเรือน ตามลำดับ โดยชนิดพันธุ์ไม้ที่มีการนำมาใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ ต้นโกงกาง
รองลงมาคือ ต้นแสม และต้นจากตามลำดับ ปัญหาทรัพยากรป่าชายเลน ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ ปัญหาการลดลง
ของพื้นที่ป่าชายเลนจากการรุกป่าพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำขบ่เลี้ยงกุ้ง และปัญหาความเสื่อมโทรมของป่าชายเลน
จากน้ำเสียและขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ การขาดงบประมาณสนับสนุน
จากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางครก การมีส่วนร่วมของชุมชนน้อย ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปของ
ชาวบ้านในเรื่องการประกอบอาชีพและการบริโภค ทำให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของป่าชายเลนลดน้อยลง และ
ผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ มุ่งเน้นพัฒนาให้มีความสำคัญด้านอื่น

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์แก่องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับ
การกำหนดนโยบายในการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลนอย่างเหมาะสม นำไปสู่ความ
ยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

สาขาวิชาการประกอบการ

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2555

52602330 : ENTREPRENEURSHIP

KEYWORDS : MANGROVE FOREST RESOURCES / MANGROVE RESOURCES MANAGEMENT

VITTAWAT HARNVANICH : COMMUNITY AND MANGROVE FOREST SITUATION UTILIZATION ; CASE STUDY OF BANSAMAECHAI, TAMBON BANGKROK, BAN LAEM DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE. THESIS ADVISORS: SAWANYA THAMMAAPIPOL, Ph.D. 120 pp.

The objective of this study was to study on species, patterns and level of utilization from mangrove forest resources. Also study on mangrove forest situation and mangrove forest resources of Bansamaechai community, Tambon Bangkok, Ban Laem District, Phetchaburi Province by in-depth interviews from group of primary data were official leader and non-official leader 10 persons, using 181 questionnaires from group sample of head of family in Bansamaechai community and observing by researcher.

The result showed that Bansamaechai community is in Tambon Bangkok, Ban Laem District, Phetchaburi Province. The village has a plain topography. And have Phetchaburi River flows through. At this point, the river is divided into two lines, one flow out at Ban Laem estuary and another flow out at Bangtaboon estuary to gulf of Thailand. The result was brackish water ecosystems by influence of the currents that blow the deposition of mud lanes. The nutrients and organic matter is abundant. The appearance of the area is unique and different from other areas of mangrove. Natural resources that important for Bansamaechai community was mangrove forest resources which people utilize of mangrove forest resources to sustain life especially eco-tourism, wood charcoal and building materials into homes. Plants had been used for most mangrove forest resources was mangrove followed by Indian mangrove and Nipa Palm. At the present time, problems of mangrove forest resources are the decline of mangrove forest encroachment to built shrimp ponds. Deterioration of mangrove from sewage and garbage are dumped into the water. Frequently found problems and obstacles were lack of funding support from the Bangkok administration, low levels of community involvement, changing values of villagers about professions and consumption that preclude villagers from seeing benefits of mangroves. In addition, there is a lack of natural leaders of mangrove management while formally appointed leaders place emphasis on other matters.

The findings of this study will be useful for organizations and agencies involved combined with make policy for management and utilization of mangrove forest resources appropriately that lead to sustainable of economic, social and environment. This is the foundation of sustainable development.

Program of Entrepreneurship

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature ..... V. Harnvanich

S. Sawanya

Academic Year 2012

Thesis Advisors' signature 1. ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ ดร.สุวรรณยา ธรรมอภิพล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และข้อแนะนำต่างๆ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และ อาจารย์ ดร.สุทิสา ลุ่มบุตร ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนถ่ายทอดประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ นายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางครก ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 9 ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านชุมชนบ้านแสมชายทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบคำถาม ให้ความร่วมมือ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ เพื่อนๆ ทุกท่าน ตลอดจนผู้ที่ช่วยเหลือทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ พร้อมคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายผู้วิจัยใคร่กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้ความรัก ความห่วงใย เป็นกำลังใจ และสนับสนุน ส่งเสริมในทุกๆ ด้านมาโดยตลอด จนทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี คุณประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บิดา มารดา และครูอาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่าตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา